

S O M

Förtroendet för SÄPO

2006

Sören Holmberg

Åsa Nilsson

SOM-INSTITUTET

samhälle opinion massmedia

s
a
m
h
ä
l
l
e
o
p
i
n
i
o
n
m
a
s
s
m
e
d
i
a

Information om Riks-SOM 2006

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning – *Riks-SOM* – i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat samhälle, politik och medier (förkortningen SOM står för Samhälle Opinion Massmedia). Data samlas in via postala enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak identiska förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är ett samarbete mellan tre institutioner vid Göteborgs universitet: Förvaltningshögskolan, Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt medverkar i Riks-SOM-undersökningen – flertalet med förankring i någon av dessa tre institutioner, men även externa projekt deltar.

Resultaten från Riks-SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten, med fokus, så långt det är möjligt, på långsiktiga opinions- och medietrender. Information om Riks-SOM-undersökningen 2006 kommer att publiceras i Nilsson, Åsa (2007) "Den nationella SOM-undersökningen 2006", i Holmberg, Sören & Lennart Weibull (red.) *Det nya Sverige*. SOM-institutet, Göteborgs universitet, Göteborg.

Undersökningens uppläggning

Riks-SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät som går ut till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Från och med 2000 års undersökning är åldersintervallet 15–85 år. Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. Från och med 1998 utgör Riks-SOM-undersökningen i själva verket två parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka alltsedan 2000 års undersökning har baserats på ett urval om vardera 3 000 personer. I 2006 års undersökning är urvalet utökat till totalt 6 050 personer, 3 025 i vardera undersökning. En dryg fjärdedel av frågorna i undersökningen 2006 ingick i bägge formulär. Frågan om förtroendet för SÄPO ingår i den ena undersökningen – *Riks-SOM I* – där frågornas tonvikt ligger på politik och samhälle. (*Riks-SOM II* har i stället har en tonvikt på frågor om medier, kultur och livsstil.) Datainsamlingen för de båda formulären genomförs parallellt och under identiska förutsättningar.

Fältarbetet för *Riks-SOM 2006* följer i huvudsak uppläggningsen av tidigare års undersökningar. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomfördes under hösten 2006. Enkäten nådde ut onsdagen den 20 september, dvs. veckan efter de allmänna valen i Sverige. Under resterande del av fältperioden genomfördes successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon – sammanlagt sex insatser. Den 15 februari avslutades fältarbetet i formell mening. Men redan vid novembers utgång hade 93 procent av de som slutligen skulle komma att medverka skickat tillbaka sin enkät.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen tidigare brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Resultatet (netto) för 2006 års undersökning blev 60 procent; 58 procent för Riks-I och 61 procent för Riks-II.

Svarande och bortfall i Riks-SOM-undersökningen 2006

	Riks-SOM I	Riks-SOM II	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 025	3 025	6 050
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	226	236	462
Nettourval	2 799	2 789	5 588
Antal svarsvägrare/ej anträffade	1 057	1 024	2 081
Antal svarande	1 629	1 707	3 336
Svarsfrekvens: brutto	54%	56%	55%
Svarsfrekvens: netto	58%	61%	60%

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier på annan ort, militärtjänstgöring; ej svensktalande, ej kommunicerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

De jämförelser som gjorts mellan svarspersonernas socioekonomiska sammansättning och befolkningens visar att Riks-SOM-undersökningens respondenter sammantaget speglar Sveriges befolkning mycket väl.

Tabell 1 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper 2006 (procent resp. balansmätt)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans	Stort förtroende
Sjukvården	15	52	22	9	2	100	3 242	+56	67
Polisen	8	49	28	12	3	100	3 244	+42	57
Universitet/högskolor	7	47	40	5	1	100	3 146	+48	54
Radio och TV	5	45	39	9	2	100	3 211	+39	50
Riksbanken	7	41	44	6	2	100	3 068	+40	48
Domstolarna	8	38	36	13	5	100	3 192	+28	46
Kungahuset	14	31	36	10	9	100	3 188	+26	45
Förenta Nationerna (FN)	8	36	38	12	6	100	3 157	+26	44
Grundskolan	5	39	37	15	4	100	3 175	+25	44
Bankerna	6	36	38	16	4	100	3 214	+22	42
Säkerhetspolisen (SÄPO)	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35
Riksdagen	4	29	45	16	6	100	3 201	+11	33
Regeringen	3	28	41	19	9	100	3 226	+3	31
Svenska kyrkan	5	25	42	17	11	100	3 181	+2	30
Dagspressen	2	25	42	23	8	100	3 180	-4	27
Försvaret	4	21	46	19	10	100	3 195	-4	25
Kommunstyrelserna	2	22	53	17	6	100	3 165	+1	24
Storföretagen	2	22	48	20	8	100	3 169	-4	24
De fackliga organisationerna	2	19	38	27	14	100	3 172	-20	21
De politiska partierna	1	15	49	24	11	100	3 169	-19	16
EU-kommissionen	1	13	46	26	14	100	3 168	-26	14
Europaparlamentet	1	12	46	25	16	100	3 158	-28	13

Kommentar: Frågan lyder 'Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete?', följt av 21 institutioner/grupper. 'Säkerhetspolisen (SÄPO)' inkluderas i en följdfråga som lyder 'Ange också hur stort förtroende du har för följande samhällsinstitutioner eller grupper:', där SÄPO ingår som en av 5–8 institutioner/grupper i frågan (2006: 5 stycken) – vilka har varierat mellan åren.

Svarsalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende'.

Procentandelarna baseras på de som besvarat frågan. Förtroendebalansen avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'.

Tabell 2 Förtroende för Säkerhetspolisen (SÄPO) 2006 samt jämförelse 2002–2003 (procent resp. balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans	Stort förtroende
2002	5	25	50	13	7	100	1 686	+10	30
2003	4	21	41	19	15	100	1 703	-9	25
2006	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35

Kommentar: För frågans lydelse, se kommentar till tabell 1.

Tabell 3a Förtroende för SÄPO 2006 efter sociala och demografiska förhållanden (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende		
										2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Kön</i>	Kvinna	7	32	47	10	4	100	794	+25	39	29	31
	Man	4	28	45	16	7	100	734	+9	32	21	30
<i>Ålder</i>	15–29 år	8	30	43	13	6	100	277	+19	38	37	39
	30–49 år	6	32	45	9	8	100	507	+21	38	24	28
	50–64 år	5	27	47	16	5	100	440	+11	32	21	26
	65–85 år	5	31	46	15	3	100	304	+18	36	21	33
<i>Medborgarskap</i>	Svenskt	6	30	46	13	5	100	1 413	+18	36	25	30
	Svenskt & annat land ¹	2	27	32	20	19	100	41	-10	29	37	- ²
	Annat land ¹	6	24	46	16	8	100	50	+6	30	29	39
<i>Geografisk uppväxt</i>	Uppvuxen i Sverige med sv. föräldrar	5	31	47	12	5	100	1 233	+19	36	25	30
	Uppvuxen i annat nordiskt land ¹	0	31	52	11	6	100	35	+14	31	19	32
	Uppvuxen i annat europeiskt land ¹	7	14	50	11	18	100	44	-8	21	24	43
	Uppvuxen i land utanför Europa ¹	9	22	31	25	13	100	32	-7	31	23	42
<i>Nuvarande boendeområde</i>	Ren landsbygd	5	29	51	11	4	100	217	+19	34	23	32
	Mindre tätort	3	32	49	12	4	100	381	+19	35	30	28
	Stad/större tätort	6	29	43	15	7	100	680	+13	35	24	32
	Sthlm/Gbg/Malmö	6	31	43	11	9	100	234	+17	37	22	26

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Ej svarsalternativ 2002.

Tabell 3b Förtroende för SÄPO 2006 efter utbildning samt sociokulturell, religiös och ideologisk identitet (procent resp. balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende		
										2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Utbildning</i> ¹	Låg	5	29	46	14	6	100	342	+14	34	24	31
	Medellåg	6	31	48	11	4	100	478	+22	37	27	31
	Medelhög	6	26	45	15	8	100	297	+9	32	25	30
	Hög	5	32	44	14	5	100	386	+18	37	22	29
<i>Klass-identitet</i>	Arbetarhem	5	32	47	10	6	100	597	+21	37	27	30
	Jordbrukarhem ²	14	27	34	14	11	100	44	+16	41	28	41
	Tjänstemannahem	5	30	47	14	4	100	395	+17	35	24	31
	Högre tj.mannahem	4	31	42	15	8	100	286	+12	35	21	28
	Företagarhem	5	24	50	19	2	100	132	+8	29	26	32
<i>Ideologisk orientering</i>	Klart till vänster	7	24	42	15	12	100	179	+4	31	23	23
	Något till vänster	4	31	47	12	6	100	371	+17	35	19	30
	Varken eller	4	28	48	14	6	100	341	+12	32	26	34
	Något till höger	6	34	44	13	3	100	395	+24	40	26	29
	Klart till höger	7	36	43	11	3	100	183	+29	43	31	34
<i>Parti-sympati</i>	v	2	17	41	20	20	100	84	-21	19	19	23
	s	6	34	46	9	5	100	453	+26	40	25	33
	c	3	38	43	12	4	100	118	+25	41	29	33
	fp	7	28	44	16	5	100	102	+14	35	21	27
	m	6	32	47	13	2	100	379	+23	38	29	33
	kd	5	26	51	15	3	100	99	+13	31	27	40
	mp	2	29	49	12	8	100	117	+11	31	26	20
	sd ²	5	23	43	23	6	100	35	-1	28	- ³	- ³
	Annat parti ²	3	26	31	26	14	100	35	-11	29	14	29

Kommentar: ¹Frågans svarsalternativ till grund för indelningen har varierat mellan åren. ²Observera det begränsade antalet svarspersoner. ³Ej särredovisade dessa år.

Tabell 3c Förtroende för SÄPO 2006 efter politisk intresse och institutionsförtroende (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende 2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Politiskt intresse</i>	Mycket intresserad	5	30	41	13	11	100	187	+11	35	22	36
	Ganska intresserad	6	30	44	15	5	100	678	+16	36	21	29
	Inte särsk intresserad	5	31	48	12	4	100	563	+20	36	28	32
	Inte alls intresserad	7	24	50	4	15	100	89	+12	31	34	25
<i>Förtroende för svenska politiker</i>	Mycket stort ¹	29	14	50	0	7	100	14	+36	43	50	53
	Ganska stort	8	40	41	9	2	100	565	+37	48	34	41
	Ganska litet	4	25	51	15	5	100	756	+9	29	22	24
	Mycket litet	4	22	32	19	23	100	148	-16	26	13	26
<i>Förtroende för regeringen</i>	Mycket stort ¹	26	35	31	6	2	100	49	+53	61	51	49
	Ganska stort	8	36	44	9	3	100	403	+32	44	28	37
	Varken stort/litet	3	31	51	11	4	100	645	+19	34	24	25
	Ganska litet	4	25	40	21	10	100	296	-2	29	17	28
	Mycket litet	6	18	42	18	16	100	118	-10	24	24	22
<i>Förtroende för polisen</i>	Mycket stort	29	44	20	4	3	100	119	+66	73	57	64
	Ganska stort	5	39	46	8	2	100	747	+34	44	34	38
	Varken stort/litet	1	18	58	16	7	100	418	-4	19	12	13
	Ganska litet	2	18	39	30	11	100	185	-21	20	7	16
	Mycket litet ¹	2	4	30	26	38	100	47	-58	6	7	5
<i>Förtroende för NATO</i>	Mycket stort ¹	49	32	14	2	3	100	59	+76	81	- ²	- ²
	Ganska stort	9	59	24	7	1	100	312	+60	68	- ²	- ²
	Varken stort/litet	2	25	64	8	1	100	807	+18	27	- ²	- ²
	Ganska litet	2	14	37	41	6	100	193	-31	16	- ²	- ²
	Mycket litet	2	14	20	21	43	100	139	-48	16	- ²	- ²
<i>Förtroende för FN</i>	Mycket stort	22	42	25	6	5	100	102	+53	64	40	62
	Ganska stort	7	36	43	10	4	100	541	+29	43	27	36
	Varken stort/litet	2	27	58	11	2	100	575	+16	29	21	22
	Ganska litet	1	25	37	28	9	100	181	-11	26	14	17
	Mycket litet	7	13	26	22	32	100	102	-34	20	19	18

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Frågan ej ställd detta år.

Tabell 3d Förtroende för SÄPO 2006 efter oro, åsikter om demokrati och EU (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende		
										2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Nöjd med demokratin i Sverige</i>	Mycket nöjd	16	40	29	11	4	100	186	+41	56	41	55
	Ganska nöjd	3	31	50	12	4	100	963	+18	34	25	30
	Inte särskilt nöjd	5	26	44	16	9	100	276	+6	31	18	24
	Inte alls nöjd ¹	5	14	35	27	19	100	57	-27	19	13	23
<i>Nöjd med demokratin i EU</i>	Mycket nöjd ¹	26	40	20	7	7	100	30	+52	66	67	66
	Ganska nöjd	7	36	48	8	1	100	663	+34	43	34	41
	Inte särskilt nöjd	3	27	47	17	6	100	620	+7	30	21	25
	Inte alls nöjd	6	19	34	20	21	100	159	-16	25	15	23
<i>Åsikt om det svenska EU-medlemskapet</i>	I huvudsak för	7	32	44	12	5	100	699	+22	39	25	35
	I huvudsak för	4	26	46	16	8	100	449	+6	30	21	25
	Ingen bestämd åsikt	4	32	49	9	6	100	354	+21	36	31	30
<i>Oro inför framtiden: Terrorism</i>	Mycket oroande	6	33	44	13	4	100	665	+22	39	25	36
	Ganska oroande	5	31	48	11	5	100	552	+20	36	26	27
	Inte oroande ²	4	24	46	15	11	100	295	+2	28	23	26
<i>Oro inför framtiden: Organiserad brottslighet</i>	Mycket oroande	7	33	43	13	4	100	568	+23	40	26	35
	Ganska oroande	5	29	49	12	5	100	630	+17	34	24	27
	Inte oroande ²	3	27	44	14	12	100	314	+4	30	23	26
<i>Bedömd konsekvens av EU-medlemskapet: Brottsbekämpning</i>	Viss/stor förbättring	8	37	40	11	4	100	265	+30	45	29	39
	Varken eller	5	29	47	14	5	100	648	+15	34	25	30
	Viss/stor försämring	6	30	43	14	7	100	289	+15	36	21	25
	Ingen uppfattning	4	29	51	9	7	100	281	+17	33	25	31

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Omfattar svarsalternativen 'Inte alls oroande' och 'Inte särskilt oroande'.

Tabell 3e Förtroende för SÄPO 2006 efter mellanmännisklig tillit, solidaritet och viktiga värden (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende		
										2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Tillit till andra människor</i>	Hög (8–10)	7	32	47	10	4	100	599	+25	39	27	30
	Mellan (5–7)	5	29	47	14	5	100	623	+15	34	22	30
	Låg (0–4)	4	26	42	17	11	100	257	+2	30	26	30
<i>Medlemskap i humanitär hjälporganisation</i>	Ja: aktiv medlem ¹	4	36	41	13	6	100	53	+21	40	12	28
	Ja: passiv medlem	2	32	44	16	6	100	143	+12	34	22	29
	Nej	6	30	46	13	5	100	1 296	+18	36	26	31
<i>Viktigt: En värld i fred</i>	Mycket viktigt	6	30	46	13	5	100	1 200	+18	36	⁻³	⁻³
	Ganska viktigt	5	32	45	13	5	100	251	+19	37	⁻³	⁻³
	Mindre viktigt ^{1,2}	6	19	43	14	18	100	49	-7	25	⁻³	⁻³
<i>Viktigt: Landets säkerhet</i>	Mycket viktigt	7	32	46	11	4	100	903	+24	39	⁻³	⁻³
	Ganska viktigt	3	29	47	16	5	100	477	+11	32	⁻³	⁻³
	Mindre viktigt ²	6	14	41	17	22	100	120	-19	20	⁻³	⁻³

Kommentar: ¹Observera det begränsade antalet svarspersoner. ²Omfattar svarsalternativen 'Varken viktigt eller oviktigt', 'Inte särskilt viktigt', 'Inte alls viktigt'. ³Frågan ej ställd detta år.

Tabell 3f Förtroende för SÄPO 2006 efter nyhetsexponering (procent resp. balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans 2006	Stort förtroende 2006	2003	2002
	Samtliga	5	30	46	13	6	100	1 528	+16	35	25	30
<i>Tittande på Aktuell/ Rapport</i>	Dagligen	5	29	47	13	6	100	590	+15	34	23 ¹	33 ¹
	5–6 ggr/v	5	31	43	14	7	100	261	+15	36	22 ¹	30 ¹
	3–4 ggr/v	5	32	46	13	4	100	266	+20	37	23 ¹	31 ¹
	1–2 ggr/v	4	33	46	12	5	100	192	+20	37	28 ¹	30 ¹
	Mer sällan	7	31	47	9	6	100	126	+23	38	29 ¹	26 ¹
	Aldrig/ej svar	10	28	38	16	8	100	92	+14	38	27 ¹	29 ¹
<i>Nyheterna i TV4</i>	Dagligen	9	34	41	11	5	100	299	+27	43	24	35
	5–6 ggr/v	9	30	45	12	4	100	207	+23	39	32	34
	3–4 ggr/v	4	36	45	11	4	100	325	+25	40	26	31
	1–2 ggr/v	2	27	52	14	5	100	316	+10	29	26	27
	Mer sällan	4	24	48	15	9	100	239	+4	28	16	26
	Aldrig/ej svar	7	26	38	17	12	100	139	+4	33	22	30
<i>Lyssnande på Eko-nyheterna i riksradiön</i>	Dagligen	5	26	47	16	6	100	293	+9	31	19	29
	5–6 ggr/v	1	32	48	12	7	100	116	+14	33	19	33
	3–4 ggr/v	6	31	38	17	8	100	133	+12	37	20	34
	1–2 ggr/v	5	31	47	13	4	100	158	+19	36	30	26
	Mer sällan	4	34	45	11	6	100	351	+21	38	26	30
	Aldrig/ej svar	8	29	46	12	5	100	476	+20	37	29	32
<i>Morgon-tidnings-läsning</i>	6–7 dgr/v	6	31	45	13	5	100	936	+19	37	24	30
	4–5 dgr/v	2	26	55	11	6	100	196	+11	28	25	32
	1–3 dgr/v	6	38	40	10	6	100	115	+28	44	29	32
	Ej regelb/ej svar	7	25	43	16	9	100	281	+7	32	28	29
<i>Kvälls-tidnings-läsning</i>	6–7 dgr/v	9	31	47	9	4	100	129	+27	40	25	31
	3–5 dgr/v	8	30	44	14	4	100	189	+20	38	24	32
	1–2 dgr/v	5	33	45	12	5	100	380	+21	38	28	32
	Mer sällan	4	31	48	12	5	100	543	+18	35	24	29
	Aldrig/ej svar	5	24	43	18	10	100	287	+1	29	22	28

Kommentar: ¹Frågan avser enbart 'Aktuellt' detta år.